

QK. 293

v. Etzdorff

Zb
890

VIRO

PERILLVSTRI ATQVE GENERO-
SISSIMO DOMINO,

D O M I N O

FRIDERICO AVGVSTO

DE ETZDORFF,

HEREDITARIO IN ETZDORFF
ET RAVTE,

POTENTISSIMI POLONIARVM REGIS
ET ELECTORIS SAXONIAE CASTRI
DELICENSIS PRAEFECTO,

DOMINO SVO ATQVE MAECENATI
GRATIOSISSIMO,

HAEC PIA VOTA DICAT

FRIDERICVS HENRICVS BACKHAVSS,
CIZENS. MISN.

LIPSIAE D. III. AVG. CIOIOCCXXIX.

LITERIS IOAN. CHRISTIANI LANGENHEMIL

5.13

Hoc in vniuerso terrarum orbe,
vt sibi bene sit, vnumquem-
que optare, et manibus pedi-
busque eo niti, tam experien-
tia, quam natura, quae cuius
insidet, maxime solent docere.

Haec saxa voluunt impigri mercatores; dies noctes-
que in hoc consumunt artifices vigilantes; superi et
inferi multum in hoc defudant; toto animo, qui
Deo se dicauerunt, ad id incumbunt; omni animi
studio ad hoc intendunt et ius dicentes et explican-
tes et discentes; imo quicumque humana natura se

IV

praeditum fatetur, se hunc finem anxie quaerere, necesse habet profiteri. Quaerunt idem omnes, neque vero vnus solus ad id potest peruenire. Sic mutua officia sunt praestanda; quippe si tibi fingeres hominem Croeso ditio- rem, omnibus artibus instructum, solum vero; felicem istum minime poteris concipere. Hinc homines inter se societate vitaeque communitate continentur, ita, vt quasi fraterno constricti vinculo, quod quisque sibi velit, alterum item volentem necesse habeat, aestimare. Lex haec, qua quiuis se felicem reddere omnibus viribus laborat, a Deo per naturam dictamine factae rationis stabilita, instinctu naturali firmata, experientia comprobata, imo in nobis innata residet. Haec fecit homines socios; haec ipsos in Regna coegit; haec eosdem in status, imperia, ciuitates, pagos, collegia distribuit, quo vnitis viribus pericula propellere, media vero huius boni consequendi, eo melius sibi possint comparare. Cogimur itaque huic legi obedire a summo nomine, a natura, a proprio imminente periculo.

cap

ε Α

liga-

ligamur ad ea omnia, quae hoc impedire volunt,
 mouenda, adstringimur ad eam semper semperque
 firmiter stabiliendam; quin etiam proprium cor-
 pus, bonaque omnia, quae possidemus nos im-
 pellunt, stimulant, incitant, ut tale vinculum, quo
 genus humanum inter se colligatur, incorruptum
 seruemus. Quam longissime autem haec catena
 extenditur! Ad cunctos pertinet mortales. Un-
 de sexcenta et plura oriuntur officia, quae omnia
 enumerare superuacaneum putamus. Tantum
 vnum TIBI, VIR EXCELLENTISSIME,
 hoc die TVO natali, ob oculos ponemus, quo, gra-
 tum animum TIBI declarantes, quodammodo tuis
 nos beneficiis non fuisse indignos, ostendamus. Pro-
 priae salutis media non omnia hominis vnius po-
 testati sunt subiecta, et quanta istis indiget neces-
 sitate, tanta vi ab altero, alterque a me, potest
 postulare, immo alio renuente, vita eo spoliato,
 iure meo uti possum, ni modus tale acquirendi
 alius, in mea sit positus potestate. Vimque ipsa
 suam lex diuina, sacris literis promulgata, amittit,

cum finis istius tali casu deficit, salus nempe hominum. Quaedam vero non vi sunt extorquenda, sed alter, nisi sine ipsius damno fieri potest, ad ea non obstringitur. Ad istud tamen, quod alteri emolumento, mihi vero non nocumento est, omnino sum obligatus. Quae officia humanitatis audiunt. Quae tamen quia sine vlla noxa nunquam fieri possunt, alius, vt id damnum resarciat, eadem lege tenetur, sine vlla autem spe, sine vlla futurae compensationis stipulatione, collatum humanitatis officium, beneficium dicitur; quod vero nihil magis requirit, quam gratiarum actionem, quae tam in beneficii ponderatione, quam in compensandi cupiditate posita inuenitur. Hoc modo homo homini angelus; sic pauperi diues, sic debili fortis, sic timido virtute praeditus, ita nexi, vt alteri parti opem haud queant denegare. Similiter vero animus beneficii exornatus non potest non omni occasione gratum animum proferendi, cupiditate flagrare; Hoc postulat obligatio, hoc tribuens desiderat, ita, vt nullum fere ingratum reperiri censamus.

seamus. Sed proh dolor! Experientia contrarium docet. Homines huic legi, caelitus stabilitae, serio promulgatae, iniustissimi, honesti immemores, repugnat, iura sua vi armisque postulant, gratis collata citissime obliuione delere sunt consueti.

Corrupta mortalium natura hoc efficit; tabes, mortalibus innata perpetua, contra leges nitendi, huius mali causa est et scaturigo. Maxima ex hoc, ingrati scilicet animi vitio, proueniunt scelera, quae in immensum iam excurrere numerum. Nolim huius rei exempla commemorare; quotidiana experientia ipsa loquitur, humanam naturam ad quaeuis vitia procliuem eamque, quamquam legibus, tamquam fraenis et catenis coercita sit, tamen fere in ferinam transmutari. Et profecto, si haberem Platonis copiam, Hyperidis acumen, Varronis doctrinam, tamen de istius vitii turpitudine non satis, ac ea, qua par esset, foecunditate disserere possem. Vt recte PUFFENDORFIVS, summus Philosophorum Princeps, de O. H. et C. lib. I. c. 8. §. 8. in hominem, tali vitio imbutum, inuehit; ita disse-

rens :

rens: Est animi valde abiecti et degeneris, se ipsum indignum declarare eo iudicio, quod alter de ipsius probitate tulit, ac ne beneficiis quidem, quae etiam bruta demulcent, moueri posse ad concipiendum humanitatis sensum. Eam ipsam enim ob causam beneficium dedi, i. e. eius, quod dedi, refusionem, mihi non stipulatus sum, ut et alteri foret occasio ostendendi, se honesti amore, non ex metu poenae et coactionis, gratiam retulisse, utque ipse non spe lucri, sed ob humanitatem exercendam, videar erogasse, de quo recipiendo mihi cauere noluerim. Et quidem recte. Est autem hoc iniustissimum vitium, quo quis beneficia accepta, neque ponderat, neque ista compensandi quaerit occasionem, adeo, ut his vsus, quasi non vsus esset, talis foedus homo, soleat aestimari. Quo nihil iniustius, nihil turpius, nihil foedius, nihil a natura humana remotius, poterat reperiri. Omnem autem, qui meritorum obliuiscitur, prauissimi puto esse animi, qui enim ea officia, quae, ut aiunt, imperfecta, ad quae scilicet nemo potest cogi, parui aestimat, eorumque obligationi

satisfacere, non operam nauat, cum tamen beneficiis
 ad id allectus, is multo minus istum, summo iure ab
 eo quaedam postulantem, fuerit auditorus. Certe
 impudentius homine ingrato nil potest cogitari;
 et summopere dolendum, quod non tantum vni
 alteriue inhaereat hoc malum, sed vniuersae natio-
 nes, totae gentes, cuncti populi, hoc vitio conta-
 minati reperiantur. Romanos videamus! qui
 Mancum Manlium, qui Gallos Capitolium Romae
 iam expugnaturus, suo summo periculo, maxima
 patriae salute a longius progrediendi ausu sustine-
 bat, in beneficii virtutisque praemium, cum pa-
 triae opprimendae criminis iniuste accusatus da-
 mnatusque esset, montibus Tarpeiis praecipitem
 fecere, quo fidelissima membra, patriae antea an-
 cipiti periculo inseruientia, crudelissime conquis-
 sata et mortua viderent. *LIV. lib. 5. 6. FLORVS lib. 1.
 cap. 13. 26. EUTROP. lib. 2. cap. 13. VALER. MAX. lib. 6.
 cap. 3.* Sic homines ingrati, sic iniusti, sic honesti
 obliuiosi, vt merita fida, valde sibi necessaria, tam
 parui pendeant, vt istorum auctorem, leuissima,

B

imo

X

imo nulla prorsus causa moti, summa crudelitate torquere, quin etiam vita priuare queant. Et hoc vnicum exemplum rei vniuersae comprobandae sufficere posset, quo nihil ex veterum monumentis illustrius, nihil sententiae nostrae accommodatius habetur. Sed neque ex aliis gentibus et populis similia documenta desunt. Idolorum cultores non solum tam iniusti tamque ingrati, sed gens Deo dicata, eadem macula aspersa, eodem vitio obruta, non minus grati animi immemor, quam caeteri, vivebat. Sic vniuersus populus a Deo undatus beneficiis, neque beneficia putabat, neque vita isti obedienti ea compensare nitabatur. Serpentium naturam induit ingratus homo, qui istum, qui eas sinu fouet, ictu solent vulnerare. Ipse eloquentiae princeps, CICERO, ex societate humana ingratum hominem putat elidendum *Lib. 2. de legibus.*

TE ipsum, VIR EXCELLENTISSIME, quam frequens let in usu hac vitium sit expertum esse puto. Quo vero et ego istius notam effugiam, hodier-

hodierna die, qua nulla amoenior, nulla iucundior,
 mihi, albo vt aiunt lapillo signanda, quantum po-
 tero, gratia celebrabo. TVA in me merita per-
 pendam, ostendam grati animi cupiditatem; TE
 tamen, vt saltim voluntatem, quia vires deficiunt,
 aequi bonique confulas, oro et obtestor. Tribus
 iam abhinc annis in academiam Lipsiensem, tan-
 quam ad mercaturam bonarum artium, sum profe-
 ctus, beneficiis a TE quam inudlgentissime exor-
 natus, stipendio per tres annos adiutus, vt ibi viue-
 re, corpus tegere, necessaria vitae comparare, mihi
 praefixam attingere metam, hoc est, studiis operam
 dare, potuerim, quin imo, quod maximum est, non
 desinis, sed vltcrius me beneficiis prosequi clemen-
 ter pergis. TVA in me merita sunt tanti ponde-
 ris, vt vix a patre soleant proficisci. Vnde certe
 gratia eadem TE prosequi mihi incumbit. Nam
 cum bona vita maius beneficium, quam vita, et vitam
 quidem a parentibus, bonam vero vitam a TE, tan-
 ta beneficia in nos conferente, habeamus; praeterea
 beneficiis gratias debeamus; TIBI quoque neces-
 sario maiores debemus gratias, quam parentibus
 ipsis.

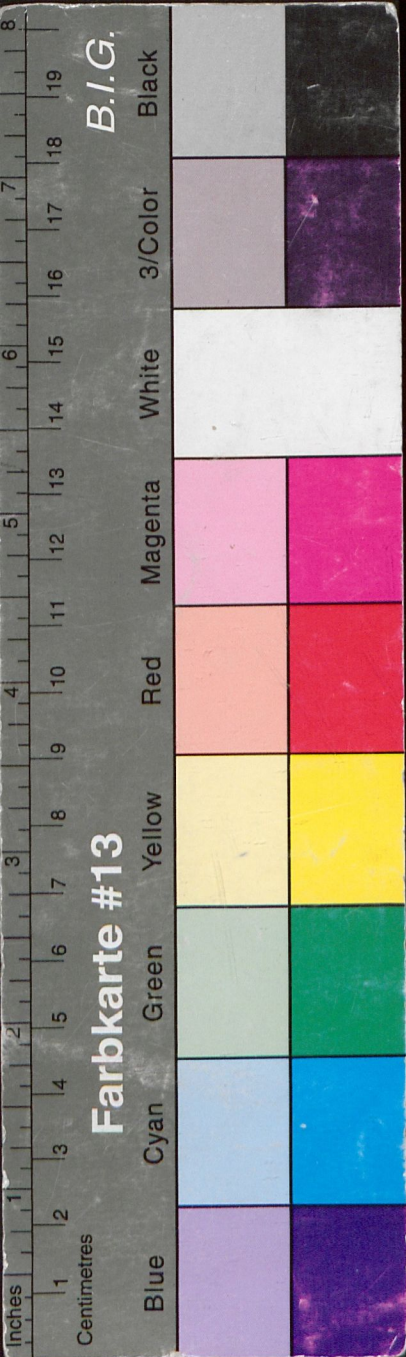
XII

ipsis. Cum vero et ipse scias, si quis vel plane gratias agendi viribus destitutus, beneficia tamen ponderat istaque compensandi flagrat cupiditate, eundem iam existere gratum; ut nec me, quamvis re ipsa gratus esse nequeam, in numerum ingratorum referas, peto et contendo. Ast ad Numen summum confugio, istudque flexis genibus supplex adoro, ut ea compenset, TE TVAMque splendidissimam domum in aeternum beet ac prosperet; Faxit Deus optimus maximus, ut hic dies, in TVORVM, mei, et omnium afflictorum salutem centies illuceat, nec non cum sua clementia, clementiam POTENTISSIMI REGIS erga TE coniungat, ut TIBI TVISque et hic, et in aeternum bene sit. Breuiter:

Sis felix viuasque diu, TVA gloria caelo

Et TVVS aeterno tempore constet bonos.

QK. 293

v. Etzdorff

Z6
890

18

V I R O
P E R I L L V S T R I A T Q V E G E N E R O -
S I S S I M O D O M I N O,
D O M I N O
FRIDERICO AVGVSTO
DE ETZDORFF,
H E R E D I T A R I O I N E T Z D O R F F
E T R A V T E,
P O T E N T I S S I M I P O L O N I A R V M R E G I S
E T E L E C T O R I S S A X O N I A E C A S T R I
D E L I C E N S I S P R A E F E C T O,
D O M I N O S V O A T Q V E M A E C E N A T I
G R A T I O S I S S I M O,

H A E C P I A V O T A D I C A T
F R I D E R I C V S H E N R I C V S B A C K H A V S S,
C I Z E N S. M I S N.

L I P S I A E D. I I I. A V G. C I D I O C C X X I X.

L I T E R I S I O A N. C H R I S T I A N I L A N G E N H E M I I.

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

0-130